

Ataksja: Podstawowe informacje dla pacjenta

CO TO JEST ATAKSJA?

Słowo ataksja wywodzi się z języka greckiego i oznacza „bez porządku”. Jest to zespół objawów obejmujący niezborność ruchową, problemy z koordynacją ruchów oraz z utrzymaniem równowagi. Koordynacja ruchów wymaga współdziałania wielu części układu nerwowego, jeżeli choć jeden z elementów ulegnie uszkodzeniu wtedy mogą wystąpić objawy ataksji. Lekarz na podstawie badania neurologicznego stwierdzi czy ataksja jest spowodowana uszkodzeniem mózgu, rdzenia kręgowego czy nerwów. Najczęściej ataksja spowodowana jest uszkodzeniem mózdzku.

JAKIE SĄ OBJAWY ATAKSJI?

- Trudności z utrzymaniem równowagi podczas stania
- Trudności z chodzeniem, które mogą obejmować:
 - chodzenie na szerokiej podstawie
 - zarzucanie lub upadanie na jedną stronę
 - brak możliwości chodzenia po prostej linii
 - upadki z powodu niestabilności
- Niekoordynowane, niezdarne ruchy ręki
- Drżenie, które zwykle nasila się podczas sięgania po przedmiot. Może dotyczyć, rąk, nóg, głowy, a nawet całego ciała.
- Problemy z mową, zwykle niewyraźna, zamazana mowa
- Problemy ze wzrokiem: podwójne lub niewyraźne (zamazane) widzenie
- Zawroty głowy

JAKIE SĄ PRZYCZYNY?

Ataksja jest objawem neurologicznym, a nie chorobą samą w sobie. Istnieje wiele przyczyn ataksji m.in.:

- Uszkodzenia mózgu spowodowane guzami, udarem, urazem czy infekcją
- Niedobory witamin takich jak: B1, B12 czy E
- Ekspozycja na leki czy toksyny: fentytoinę, karbamazepinę, barbiturany, leki sedatywne, niektóre antybiotyki, lit, amiodaron i alkohol
- Czynniki autoimmunologiczne takie jak: stwardnienie rozsiane, odpowiedź immunologiczna skierowana przeciwko

nowotworowi, zapalenie naczyń mózgowych czy celiakia

- Choroby metaboliczne: choroby tarczycy czy hipoglikemia (obniżone stężenie cukru we krwi)
- Choroby neurodegeneracyjne, przebiegające z utratą komórek nerwowych takie jak: zanik wieloukładowy (MSA), ataksja rdzeniowo-mózdkowa (SCA)
- Wrodzone (dziedziczne albo genetyczne) przyczyny

JAK SIĘ DIAGNOZUJE ATAKSJĘ?

Aby zdiagnozować ataksję, lekarz musi zebrać wywiad lekarski z uwzględnieniem chorób występujących w rodzinie. Będzie również przeprowadzone szczegółowe badanie neurologiczne i w razie potrzeby, zostaną zlecone dodatkowe badania:

- Badania obrazowe: Tomografia komputerowa mózgu (TK) albo rezonans magnetyczny mózgu (MRI) i/lub rdzenia kręgowego
- Badania krwi, moczu i płynu mózgowo-rdzeniowego
- Ocena ciśnienia tętniczego oraz ocena funkcji układu moczowego
- Badania układu krążenia (serca)
- Badanie przewodnictwa w nerwach i elektromiografia (ENG/EMG)
- Badanie neuropsychologiczne
- Badanie wzroku
- Badania genetyczne w kierunku dziedzicznych ataksji

CZY ISTNIEJE LECZENIE?

Leczenie ataksji zależy od jej przyczyny. Jeżeli ataksja jest wynikiem stosowania leków czy toksyn wówczas skuteczne będzie ich odstawienie, co powinno zmniejszyć objawy ataksji. Wyrównanie niedoboru witamin, leczenie chorób autoimmunologicznych, nowotworowych czy metabolicznych również powinno przynieść poprawę w zakresie ataksji. Niektóre genetyczne ataksje mogą być leczone witaminami albo lekami.

Kiedy nie ma specyficznego leczenia należy stosować terapię zajęciową, fizjoterapię oraz terapię logopedyczną, które mogą poprawić funkcjonowanie oraz jakość życia pacjentów z ataksją.